

Redakcja naukowa
Andrzej Murzyn, Urszula Szuścik

Przedsiębiorczość jako wartość w edukacji

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2017

**Przedsiębiorczość
jako wartość w edukacji**

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3603

50 lat
Uniwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

Przedsiębiorczość jako wartość w edukacji

Redakcja naukowa
ANDRZEJ MURZYN, URSZULA SZUŚCIK

Redaktor serii: Publikacje Wydziału Etnologii i Nauki o Edukacji
URSZULA SZUŚCIK

Recenzent
MIROŚLAW KOWALSKI

Spis treści

Wstęp (<i>Andrzej Murzyn, Urszula Szczuścik</i>)	9
Preface (<i>Andrzej Murzyn, Urszula Szczuścik</i>)	13
BOGUSŁAW ŚLIWERSKI	
Edukacja autorska jako przykład pozytywnej przedsiębiorczości nauczycieli szkół publicznych	17
ANDRZEJ SUWALSKI	
Myśl ekonomiczna i społeczna a przedsiębiorczość	30
LUCJAN WROŃSKI	
Przedsiębiorczość w szkockim oświeceniu	37
DARIUSZ JURUŚ	
O istocie przedsiębiorczości z perspektywy austriackiej szkoły ekonomicznej	48
BEATA GDAK	
Wychowanie do przedsiębiorczości w systemie szkolnym i edukacji pozaszkolnej na ziemiach XIX-wiecznej Polski porozbiorowej	58
MALWINA ROLKA	
Idea przedsiębiorczości na tle przeobrażeń kultury mieszczańskiej	71
TOMASZ KOPCZYŃSKI	
Brakujące elementy kształtowania przedsiębiorczości w przestrzeni edukacyjnej	83
DANUTA KOCUREK	
Kształtowanie przedsiębiorczości postawy ucznia szkoły średniej	94

ERKKI NEVANPERÄ	
Poglądy uczniów szkoły średniej na przedsiębiorczość, przedsiębiorców oraz małe przedsiębiorstwa – badanie w kontekście międzynarodowego nauczania przedsiębiorczości	103
LIDIA WOLLMAN	
Przedsiębiorczość w procesie uczenia się w koncepcji Guya Claxtona	128
RENATA RASZKA	
Edukacja finansowa dzieci	140
BEATA OESZLAEGER-KOSTUREK	
Przedsiębiorczość – istota i sposoby kształtowania w procesie edukacji wczesnoszkolnej	154
DANUTA KURZYNA-CHMIEL	
Różnorodność i innowacyjność form pomocy finansowej oraz organizacyjnej dla uczniów	167
JOANNA WIERZEJSKA	
Plany emigracji zarobkowej a otwartość na nowe doświadczenia absolwentów kończących studia wyższe	183
Noty o Autorach	197

Contents

Introduction (<i>Andrzej Murzyn, Urszula Szczuścik</i>)	9
Preface (<i>Andrzej Murzyn, Urszula Szczuścik</i>)	13
BOGUSŁAW ŚLIWERSKI	
Authorial education as an example of positive entrepreneurship of the teachers of public schools	17
ANDRZEJ SUWALSKI	
Economical and social thought vs. entrepreneurship	30
LUCJAN WROŃSKI	
Entrepreneurship during the Scottish Enlightenment	37
DARIUS JURUŚ	
On the essence of entrepreneurship from the perspective of the Austrian school of economy	48
BEATA GDAK	
Education toward entrepreneurship in the school system and in extra-school education in the lands of 19th-century post-partition Poland	58
MALWINA ROLKA	
The idea of entrepreneurship against the background of the transformations of burgher culture	71
TOMASZ KOPCZYŃSKI	
The missing elements of the development of entrepreneurship in the educational sphere	83

DANUTA KOCUREK The development of the entrepreneurship-oriented attitude of a secondary-school pupil	94
ERKKI NEVANPERÄ The opinions of the secondary-school pupils about entrepreneurship, entrepreneurs and small businesses – research in the context of the international instruction in the field of entrepreneurship	103
LIDIA WOLLMAN The financial education of children	128
RENATA RASZKA Financial education of children	140
BEATA OESZLAEGER-KOSTUREK Entrepreneurship – the essence and the means of development in the process of early school education	154
DANUTA KURZYNA-CHMIEL The diversity and the innovativeness of the forms of financial and organizational assistance for pupils	167
JOANNA WIERZEJSKA The plans of economic migration vs. openness toward new experiences of soon-to-be university graduates	183
About the authors	197

Wstęp

Przedsiębiorczość i wychowywanie liderów przedsiębiorczości należą niewątpliwie do najbardziej interesujących zagadnień, jakie od wielu lat nurtują współczesnych badaczy zainteresowanych szeroko pojmowaną działalnością edukacyjną. Choć przedstawiciele wielu dyscyplin dotyczących różnych wymiarów przedsiębiorczości i jej roli we współczesnych społeczeństwach, można z łatwością zauważyć, że wielu badaczy nie różni się bardzo co do poglądu na istotę bycia osobą przedsiębiorczą i wychowywania liderów przedsiębiorczości. Zdecydowana większość – jak można przypuszczać – zdaje sobie sprawę z tego, że nie do przyjęcia jest pogląd, zgodnie z którym przedsiębiorczy typ osobowości zawodowej jest wprawdzie zorientowany społecznie, ale celem „jest jedynie osiągnięcie celów organizacji czy własnych korzyści ekonomicznych”¹. Znaczący przedmiot dają wyraźnie do zrozumienia, że przedsiębiorczość musi być oparta na szeroko pojmowanej postawie humanistycznej, która sprawia, że proces, który Guy Claxton określa jako „rozwijanie potencjału uczenia się” (*building learning power*)², nigdy nie zastygnie. Holistyczne podejście do człowieka, elastyczność w działaniu i otwartość na nowe wyzwania to tylko niektóre cechy niezbędne do radzenia sobie w świecie, który jest w coraz większym stopniu nie tylko nieprzewidywalny, ale także niepoznawalny³. W związku z powyższym nie możemy się już zadowolić działaniem w oparciu jedynie o logikę predykcji, która sprawdza się w sytuacjach pewnych lub prawie pewnych, kiedy możemy bazować na dotychczasowych danych. Logika predykcji musi być uzupełniona

---

¹ *Kwestionariusz predyspozycji zawodowych*. Red. E. Kos, M. KULESZA. Łódź 2010, s. 26.

² G. CLAXTON: *Rozwijanie potencjału uczenia się. Jak pomóc młodym ludziom, aby stawali się lepszymi uczniami*. Przeł. L. WOLLMAN. Stowarzyszenie Nauczycieli Edukacji Początkowej, Katowice 2005.

³ D. GREENBERG, K. MC KONE-SWEET, H. WILSON: *The new entrepreneurial leader. Developing leaders who shape social and economic opportunity*. Berret-Koehler Publishers, Inc., San Francisco 2011.

logiką kreacji, polegającej na generowaniu danych wcześniej nieistniejących lub niedostępnych⁴. Z pedagogicznego punktu widzenia najistotniejsza wydaje się teza głoszona przez badaczy drążących różne kwestie związane z kształceniem przyszłych liderów. Zgodnie z nią nowa logika przedsiębiorczości, która polega na wzajemnym uzupełnianiu się logiki predykcji i logiki kreacji, sprawdza się nie tylko w biznesie, ale także w każdej innej dziedzinie życia.

Czynniki sprzyjające twórczości w zarządzaniu w biznesie wymieniane przez Richarda Luecke'a⁵ można przenieść do sytuacji pedagogicznych. Są to: pomysłowość, zdolność do zabawy, skupianie się na eksploracji możliwości, otwartość, umiejętność godzenia się z niepowodzeniem i uczenia się z niego, inteligentne podejmowanie ryzyka, aktywne słuchanie, akceptacja różnic, przyjmowanie pomysłów, współpraca, skupianie się na wzajemnych korzyściach, tolerancja dla niejednoznaczności, tolerancja, elastyczność, wytrwałość, ukierunkowanie wewnętrzne (niezwracanie uwagi na to, co pomyślą inni), docenianie własnego potencjału twórczego, poczucie bezpieczeństwa. Jerome S. Bruner⁶ wymienia ponadto takie warunki działalności twórczej, jak rozszerzenie pola doświadczeń i nonkonformizm. Z kolei Andrzej Góralski stwierdza, że „twórczość jest wówczas, gdy zachodzi zrównoważone, a więc ustrukturalizowane i harmonijne oddziaływanie i współdziałanie *możliwości* i *konieczności* oraz gdy wytwór tego oddziaływania i współdziałania *zakorzenia się w świecie i trwa*, co najmniej przygodnie”⁷.

Przedsiębiorczość jest swoistą twórczością w działaniach jednostki i grupy o charakterze społecznym i ekonomicznym. Podjęta w publikacji problematyka przedsiębiorczości ma na celu zwrócenie uwagi na jej celowość i wartość w edukacji oraz wychowaniu jednostki, podkreślenie jej walorów nie tylko czysto pragmatycznych, ale również wymiaru humanistycznego i prakseologicznego. Teksty monografii ujmują zagadnienie przedsiębiorczości w wybranych ujęciach historycznych (Beata Gdak), filozoficznych (Malwina Rolka), socjologicznych (Lucjan Wroński), politycznych (Dariusz Juruś), ekonomicznych (Andrzej Suwalski), społecznych (Danuta Kurzyńska-Chmiel), pedagogicznych (Bogusław Śliwerski) i edukacyjnych (Tomasz Kopczyński, Danuta Kocurek, Erkki Nevanperä, Lidia Wollman, Renata Raszka, Beata Oeszlaeger-Kosturek). Celem publikacji jest m.in. zwrócenie uwagi na wartość edukacji do przedsiębiorczości w szerokim rozumieniu działań edukacyjnych nauczycieli i uczniów oraz wskazanie na ten innowacyjny wymiar edukacji w Polsce po przemianach ustrojowo-politycznych lat 80. XX wieku.

⁴ Ibidem, s. 26.

⁵ R. LUECKE: *Zarządzanie kreatywnością i innowacją*. Przeł. G. ŁUCZKIEWICZ. Czarnów 2005, s. 77.

⁶ J.S. BRUNER: *O poznawaniu. Szkice na lewą rękę*. Przeł. E. KRASIŃSKA. Przedm. B. SUCHODOLSKI. Warszawa 1971.

⁷ A. GÓRALSKI: *Teoria twórczości*. Warszawa 2003, s. 11.

Bibliografia

- BRUNER J.S.: *O poznawaniu. Szkice na lewą rękę*. Przeł. E. KRASIŃSKA. Przedm. B. SUCHODOLSKI. Warszawa 1971.
- CLAXTON G.: *Rozwijanie potencjału uczenia się. Jak pomóc młodym ludziom, aby stawali się lepszymi uczniami*. Przeł. L. WOLLMAN. Katowice 2005.
- GÓRALSKI A.: *Teoria twórczości*. Warszawa 2003.
- GREENBERG D., MCKONE-SWEET K., WILSON H.: *The new entrepreneurial leader. Developing leaders who shape social and economic opportunity*. San Francisco 2011.
- Kwestionariusz predyspozycji zawodowych*. Red. E. KOS, M. KULESZA. Łódź 2010.
- LUECKE R.: *Zarządzanie kreatywnością i innowacją*. Przeł. G. ŁUCZKIEWICZ. Czarnów 2005.

Andrzej Murzyn, Urszula Szuścik

Redaktor
KATARZYNA WYRWAS

Projektant okładki
JANINA SKORUS

Redaktor techniczny
MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Korektor
AGNIESZKA MARKOWSKA

Łamanie
MAREK ZAGNIŃSKI

Copyright © 2017 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-8012-964-1
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-965-8
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 12,5. Ark. wyd. 15,0.
Papier offset. kl. III, 90 g   Cena 26 zł (+VAT)

Druk i oprawa: „TOTEK.COM.PL Sp z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

ISSN 0208-6336
Cena 26 zł (+ VAT)

Więcej o książce

ISBN 978-83-8012-965-8

9 788380 129658

